

5 สก๊อปแนวหน้า

เปิดเมือง-อยู่กับโควิด (จบ)
 'แรงงานข้ามชาติ' อยู่จุดไหน

เปิดเมือง-อยู่กับโควิด(จบ) **'แรงงานข้ามชาติ'อยู่จุดไหน**

ในตอนที่แล้ว (เปิดเมือง-อยู่กับโควิด (1) ถอดบทเรียน
 ดูแลคนฐานราก : สก๊อปแนวหน้า ฉบับวันเสาร์ที่ 16 ต.ค.
 2564) เรื่องเล่าจากงานเสวนา (ออนไลน์) หัวข้อ “คนทุกซ์
 ในเมือง : โรคระบาด ปากท้อง บ้าน และงาน” จัด
 โดย สมาคมสังคมวิทยาสาธารณะ ได้กล่าวถึงแรงงานหรือ
 คนระดับฐานรากที่มีความสำคัญในการหล่อเลี้ยงเศรษฐกิจ
 ของเมืองและประเทศ ซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์
 โรคระบาดโควิด-19 ไปแล้ว ส่วนในฉบับนี้ จะเป็นเรื่องของ
 “แรงงานข้ามชาติ” ที่มีความสำคัญเช่นกัน แต่ปัญหานั้น
 ซับซ้อนยิ่งกว่าคนไทย และเมื่อเศรษฐกิจกลับมาเปิดอีกครั้ง
 หลายอาชีพก็จำเป็นต้องใช้แรงงานกลุ่มนี้เพิ่มขึ้น

สืบสกุล กิจนุกร หัวหน้าศูนย์วิจัยนวัตกรรม
 สังคมเชิงพื้นที่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง บอกเล่าเรื่องราว
 การทำงานกับแรงงานข้ามชาติและผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่
 จ.เชียงราย อันเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัย ว่า ที่นั้มีการตั้ง
 “ศูนย์ช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติ” ขึ้นมาตั้งแต่เดือนเม.ย.
 2563 ซึ่งเป็นช่วงโควิด-19 ระบาดระลอกแรก เป็นองค์กร
 อาสาสมัครที่ทีมงานเกือบทั้งหมดเป็นแรงงานข้ามชาติ

ทำงานในลักษณะร่วมกับชุมชนของแรงงานข้ามชาติ และ
 ทำงานแบบองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ได้รับทุนสนับสนุน
 ซึ่งต้องมีแผนและเป้าหมายการดำเนินงาน

ศูนย์นี้มีการทำงานเป็น 3 ระยะตั้งแต่ระลอกแรก
 ได้แก่ 1.บรรเทาความเดือดร้อนและระวังตนเอง เช่น
 การแจกถุงยังชีพ 2.เข้าถึงการคุ้มครองทางสังคม เช่น
 สิทธิแรงงาน รวมถึงสร้างความร่วมมือทั้งกับภาครัฐและ
 ภาคชุมชนของไทย และ 3.รับมือกับการระบาดในเมือง
 ซึ่งเป็นภารกิจล่าสุด เริ่มตั้งแต่เดือน ก.ย. 2564 เป็นต้นมา
 ซึ่ง “สถานการณ์โควิด-19 นำมาซึ่งความเสี่ยง” 3 เรื่อง
 คือ “ปากท้อง” จากการถูกเลิกจ้างหรือลดเวลาทำงาน
 ส่งผลกระทบกับค่าใช้จ่ายประจำวัน “สุขภาพ” ขาดแคลน
 อุปกรณ์ป้องกัน เช่น หน้ากากอนามัย และ “การข้ามแดน”
 เพราะพรมแดนถูกปิด

“แรงงานข้ามชาติอยู่ในทุกที่” ตั้งแต่แคมป์คนงาน
 ก่อสร้างย่านชานเมือง ไปจนถึงร้านค้าหรือหอพักในเมือง
 หรือแม้แต่ในบ้านของใครหลายคน “แรงงานข้ามชาติมัก
 อาศัยอยู่เป็นชุมชนและครอบครัวใหญ่” แม้จะเป็นห้องเช่า
 เล็กๆ ก็จะมีอาศัยอยู่ร่วมกัน จึงเป็นไปได้เลยที่จะทำระบบ
 กักตัวและรักษาโรคที่บ้าน (Home Isolation) “บริการ
 ที่ชุมชนช่วยเหลือกันเองเข้าถึงได้ง่ายกว่าภาครัฐ” เพราะ
 อาสาสมัครรู้ว่ามีชุมชนไหนลำบากมาก-น้อยเพียงใด

“เมื่อเราสร้างตัวตนของเราขึ้นมา มันทำให้ผมคิดว่า
 ตอนแรกหน่วยงานภาครัฐซ็อก กอ.รมน. เรียกไปคุย ตาม

ว่าอาจารย์ทำอะไรอยู่? คือเขาไม่รู้ว่ามีแรงงานข้ามชาติอยู่ในเมือง เขาไม่รู้ว่ามีแรงงานข้ามชาติอยู่ในหอพักเป็นจำนวนมาก เราก็อธิบายไป แต่สุดท้ายด้านหนึ่งก็คือมันทำให้การควบคุมโรคมันเป็นไปได้ง่ายมากขึ้น ตรวจโควิดเชิงรุกรอบแรกยังใช้น้ำลายในการตรวจอยู่เลย โรงพยาบาลประจำจังหวัดก็ยังไม่รู้จะไปตรวจแรงงานข้ามชาติที่ไหนที่อยู่ในหอพัก เพราะเขาเข้าไม่ถึง เขารู้จักก็รู้จักศูนย์ช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติ ก็ให้พวกเราเข้าไปช่วยทำงาน” สืบสกุล กล่าว

หัวหน้าศูนย์วิจัยนวัตกรรมสังคมเชิงพื้นที่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เล่าต่อไปว่า ในการทำงานด้านการเข้าถึงสิทธิ มีการให้ความรู้เรื่องประกันสังคม การขึ้นทะเบียนแรงงาน ซึ่งศูนย์ช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติทำงานร่วมกับสำนักงานจัดหางานจังหวัด โดยเฉพาะการตั้งจุดรับขึ้นทะเบียนแรงงาน เพื่อช่วยลดค่าใช้จ่ายของแรงงานจากเดิมที่ต้องใช้บริการจากนายหน้า โดยมีอาสาสมัครที่เป็นแรงงานข้ามชาติซึ่งทำงานในไทยมานานมาช่วยด้านงานเอกสารที่ทั้งหมดเป็นภาษาไทย เนื่องจากคนกลุ่มนี้จะใช้ภาษาไทยได้ค่อนข้างดี

ส่วนการแสวงหาความร่วมมือกับชุมชนไทย มีการทำงานร่วมกับ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด จัดอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขแรงงานข้ามชาติ (อสรช.) เพื่อทำงานร่วมกับ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) โดยชวนผู้นำชุมชนแรงงานข้ามชาติ กับ อสม. ไทยในเขตเทศบาล มาอบรมร่วมกัน “เหตุที่ จ.เชียงราย ไม่ใช้คำว่าอาสาสมัครแรงงานต่างด้าว (อสต.) เนื่องจากเป็นคำที่ให้ความรู้สึกถูกและกีดกัน” แม้จะอบรมได้เพียงครั้งเดียวจากเดิมที่ตั้งเป้าหมายไว้ 3 ครั้ง เพราะเกิดโควิด-19 ระบาดใหญ่ในพื้นที่จึงต้องระงับไป แต่ก็ทำให้ทั้ง 2 กลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กัน

“เมื่อเกิดการระบาดทำให้มีการส่งต่อข้อมูล เพราะ

ว่าในเมืองมันยังมี อสม. ทำงานอยู่ ก็ส่งต่อข้อมูลมายังเราที่เป็นศูนย์ช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติ เราก็มีคนลงไปดูได้ ก็ทำให้การควบคุมการระบาดทำได้ง่ายมากขึ้น ถามว่าเราทำงานกับระยะรับมือการระบาดในเมือง ตอนนี้ทำอะไร มันระบาดมาหลายระลอก แต่ละลอกก็แรงสุดก็คือตั้งแต่เดือน ก.ย. 2564 เป็นต้นมา มันระบาดจากชานเมืองมาก่อน คือในแคมป์คนงานก่อสร้าง ผู้ติดเชื้อประมาณ 100 คน

แต่สิ่งที่เขาทำคือปิดแคมป์คนงานก่อสร้าง แล้วบริษัทก็ดูแลอาหารการกิน ก็มี รพ.สต. ลงไป ทางทีมเราก็ลงไปช่วยอธิบายเรื่องสิทธิของคนงาน โดยเฉพาะเมื่อเขาถูกกักตัว 14 วัน เขามีสิทธิได้รับการชดเชยจากการว่างงานจากประกันสังคม เราเข้าไปอธิบายเรื่องนี้พร้อมกับเรื่องอาหารการกิน การรักษาโรค และการเซกระบบระหว่างแรงงานข้ามชาติกับ รพ.สต. เราออกแบบการสื่อสารที่เป็นภาษาเมียนมากับไทย ให้แรงงานกับ รพ.สต. ได้คุยกัน ทำให้ง่ายมากขึ้นในการสื่อสารและติดตามอาการของผู้ป่วย” สืบสกุล ระบุ

สืบสกุล สรุปบทเรียนการทำงานด้านแรงงานข้ามชาติในสถานการณ์โควิด-19 พบว่า 1.ทุกคนรู้ว่าขาดแรงงานข้ามชาติไม่ได้..แต่ไม่มีใครอยากดูแล ทุกคนรู้ว่าแรงงานข้ามชาติมีความสำคัญต่อการสร้างเศรษฐกิจของเมือง แต่ในภาพรวมไม่ค่อยมีใครอยากดูแลคนกลุ่มนี้ โดยเฉพาะ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งสาเหตุมาจากคนกลุ่มนี้ไม่ใช่ฐานเสียงในการเลือกตั้ง ส่วนนายจ้างนั้นมัวแต่ดูแลแรงงานดีและไม่ดี 2.ข้อจำกัดจากระเบียบราชการ หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถ

ซื้อสิ่งของจำเป็นไปช่วยเหลือผู้ที่ไม่มียศชาติไทยได้

3.ขาดการทำงานแบบบูรณาการ ในพื้นที่หนึ่งมีหลายหน่วยงานแต่มีลักษณะต่างคนต่างทำ ซึ่งการเกิดขึ้นของศูนย์ช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติ เป็นเพราะต้องการอุดช่องว่างนี้ **4.ทุกคนรู้ว่ามีแรงงานข้ามชาติ..แต่ไม่มีใครอยากรู้จัก** ประเด็นนี้ไม่ใช่เฉพาะภาครัฐแต่รวมถึงสังคมไทยด้วย เช่น เกยเจอเจ้าของหอพักรายหนึ่ง บอกว่าแรงงานข้ามชาติที่อยู่ในหอพักใกล้ๆ กันไม่มีบัตร ซึ่งหมายถึงเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ทั้งที่จริงๆ แรงงานเหล่านั้นมีบัตรซึ่งหมายถึงเป็นแรงงานถูกกฎหมาย เมื่อถามกลับปว่ารู้ได้อย่างไรว่าไม่มีบัตร เจ้าของหอพักก็ตอบสั้นๆ ว่าไม่รู้แต่เดาเอาเอง เป็นต้น

“ตอนนี้ทุกร้านทุกบ้านมีแรงงานข้ามชาติทำงานอยู่ สถานการณ์โควิดบอกเราว่าเราใช้แรงงานเขา แต่เราไม่ได้ดูแลเขา” หัวหน้าศูนย์วิจัยนวัตกรรมสังคมเชิงพื้นที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง กล่าวในท้ายที่สุด

SCOOP@NAEWNA.COM